

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Философия және саясаттану факультеті
Дінтану және мәдениеттану кафедрасы
«6B03102-мәдениеттану» мамандығы

Әлеуметтік маргиналдылық

Орындаған :Ілесбек Аят

Маргиналдылық әлеуметтанудағы және әлеуметтік психологиядағы ерекше концепция болып табылады, ол қандай да болмасын уақытша немесе, басқаша айтқанда, қоғамның кез-келген топтарына қатысты адамның мәдени бағдарлануы мен позициясының «шекарасы» дегенді білдіреді. Әрине, бұл ұстаным мен тұлғаның бағыты мінез көріністерінің маргиналдық түрлерін тудырады. Маргинализация, ең алдымен, адамның жаңа әлеуметтік жағдайларға бейімделуіне мүмкін болмауы немесе саналы түрде қалмауы, белгілі бір мәдени және моральдық құндылықтар мен нормалардан бас тартуға алып келетіндігімен сипатталады.

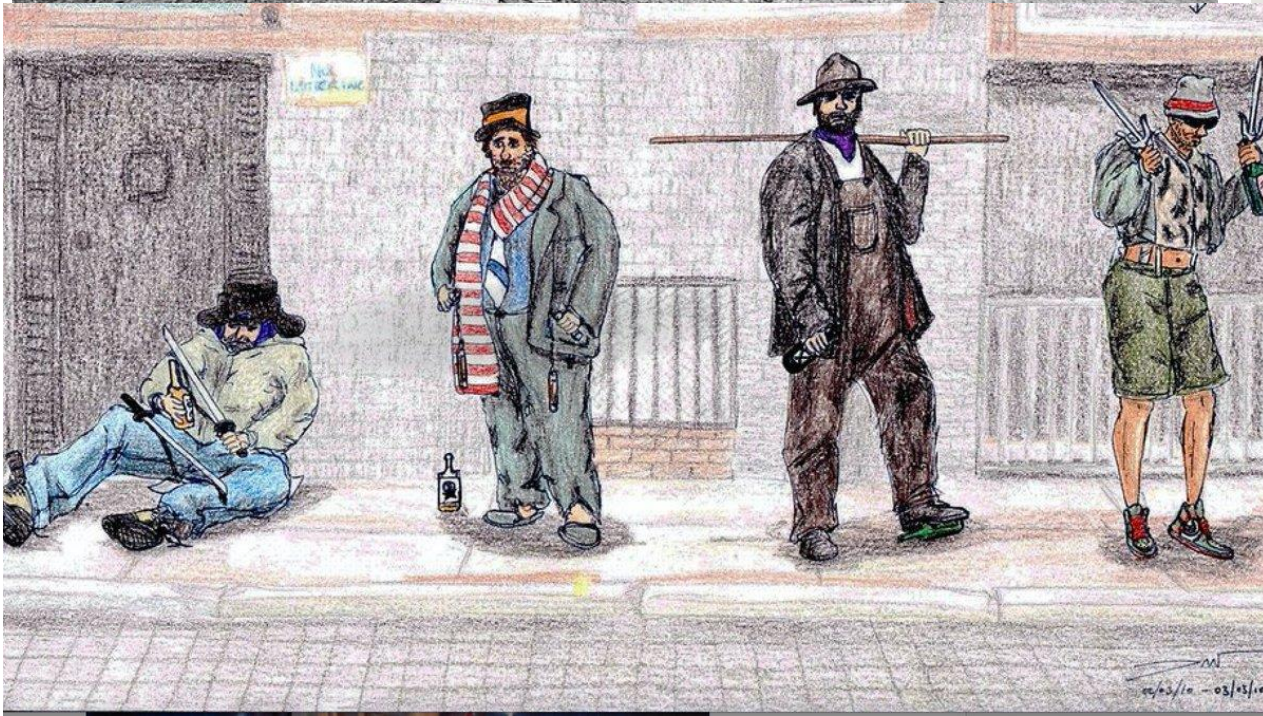

Мысалдарға әртүрлі субмәдениеттердің ереуілдері, тәртіпсіздіктері және басқа да жанжалды әрекеттері жатады. Ең жиі кездесетін құбылыстардың бірі – Еуропадағы мигранттардың тәртіпсіздіктері. Босқындар толқыны Еуропа елдеріне ағылып, сонда қоныстанып, көптеген әлеуметтік мәселелердің бастауына айналды. Олар баспанаға, материалдық қолдауға, азық-түлікке, қорғауға ие болды, бірақ жергілікті тым толерантты халық үшін агрессивті мінез-құлықтарымен көптеген қиындықтар туғызды. Мәселелердің көзі болып табылмайтын шеттетілгендердің мысалдары әлдеқайда сирек кездеседі. Мысалы, ұлттық азшылықтар, фрилансерлер мен дауншифтер сияқты әртүрлі идеологиялық қозғалыстар.

Бүгінгі шындықта шеттетілгендер деп аталатындар, шын мәнінде, көбінесе люмпен. Ұмытылмас Карл Маркс қайыршыларды, қаңғыбастарды, қарақшыларды, азғындалған адамдарды халықтың осы қабатына жатқызды.

Люмпендер – моральдық тұрғыдан азғындалған, деграция сатыларының бірінде тұрған және бірте-бірте төмен және төмен түсіп, жануарлар күйіне жақындайтын адамдар. Шығарылғандар люмпэн болуы мүмкін, бірақ әрқашан емес. Шыққандар – қоғамға сәйкес келмейтін, өзіндік философиясы бар және айналасындағыларға әдеттен тыс өмір салтын ұстанатындар.

Кімді маргиналды деп санауға болады:
Әлеуметтік құндылықтарды мойындамайтын ерікті гермиттер (downshifTERS, freelancers);
Өздері тұрып жатқан елдің мәдени ортасына сіңісіп кете алмаған мигранттар;
Кәдімгі өмір сүру орындарын тастап кеткен адамдар (қаладағы ауыл тұрғындары және керісінше);
Мүмкіндігі шектеулі немесе психикалық ауруы бар адамдар;
Өліп бара жатқан ұлттық мәдениеттерді жеткізушілер;
Жаман әдеттерді шектен тыс ұстанушылар (құмар ойыншылар, нашақорлар, маскүнемдер);
Діни азшылықтарды ұстанушылар, секталар;
Радикалды саяси ағымдарға жататындар терроризмді уағыздайды;
Кедейлік шегінен төмен адамдар;
Ұзақ бас бостандығынан шектеуден кейін бас бостандығынан айыру орындарынан босатылған.

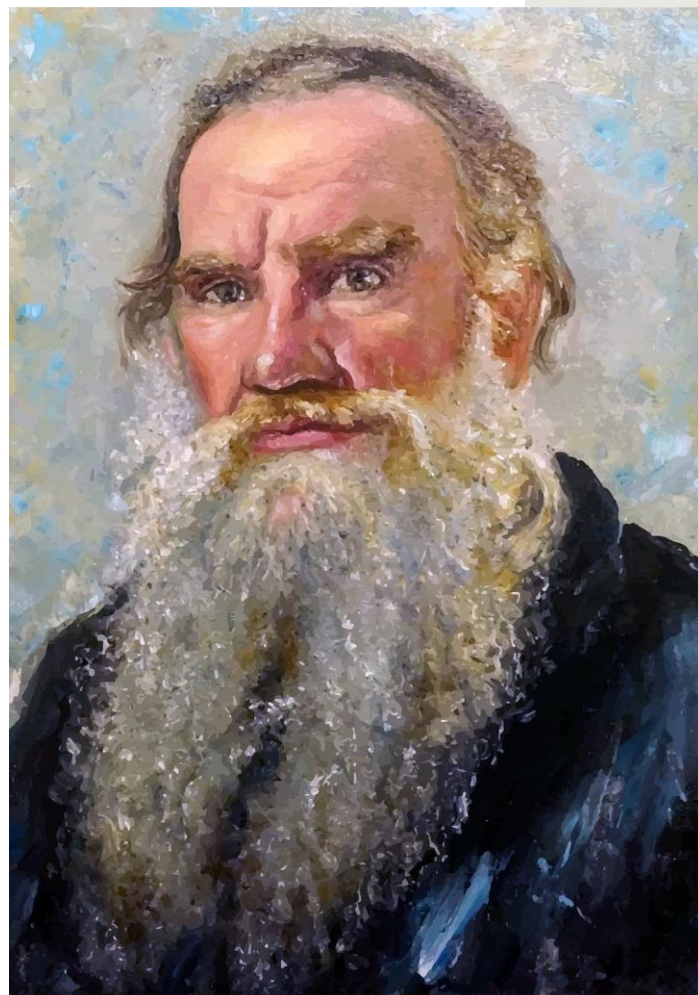
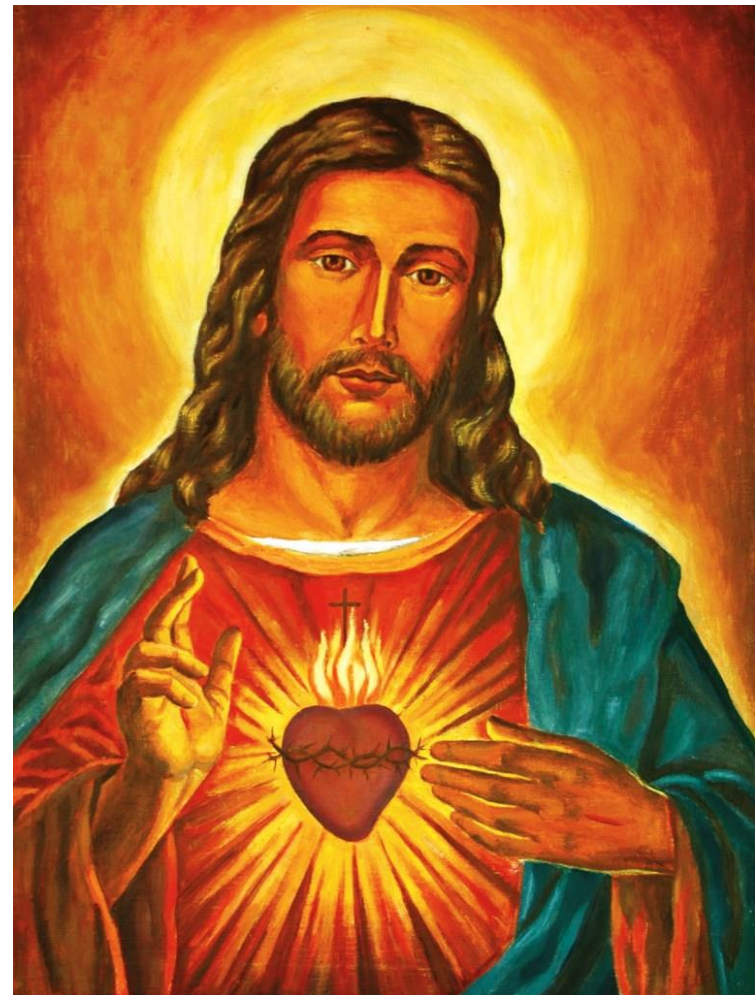
Маргиналдылар қоғамға қалай әсер етеді?

Жители Кубы покидают собственную

Әлемге әйгілі маргинал тұлғалар

Тарихтан маржиналдар мыналарды қамтиды: Синопский Диоген – ежелгі грек философы, Антисфеннің шәкірті; Степан Разин – дон казак, 1670-1671 жылдардағы көтерілістің басшысы; Емельян Пугачев - дон казақы, 1773-1775 жылдардағы шаруалар соғысының жетекшісі; Устим Кармелюк - украин шаруасы, 1813-1835 жылдардағы Подолядағы шаруалар қозғалысының жетекшісі.

